

Fără școli

Colin Ward

până la urmă, funcția socială a educației este de a perpetua societatea: este funcția de socializare. societatea își garantează viitorul prin creșterea copiilor ei conform propriei ei imagini. în societățile tradiționale, țăranul își crește fii pentru a cultiva pământul, omul puterii îi crește pe ai lui pentru a exercita puterea și preotul îi instruieste pe toți în privința necesității preoției. în societatea modernă, așa cum frank mackinnon o spune, „sistemul educațional este cel mai mare instrument din statul modern pentru a spune oamenilor ce să facă. înrolează copii de 5 ani și încearcă să le direcționeze dezvoltarea mentală și o mare parte din cea socială, fizică și morală, pentru 12 sau mai mulți din cei mai formativi ani din viața lor.”

pentru a găsi o analogie istorică, ar trebui să ne întoarcem la sparta antică, principala diferență fiind că singura educație despre care auzim în lumea antică este cea a claselor conducătoare. educația spartană era pur și simplu antrenarea pentru războiul de infanterie și pentru instruirea cetățenilor cu privire la tehnicile pentru subjugarea clasei de sclavi, hiloți care făceau treaba zilnică a statului și care ca număr îi depășeau foarte mult pe cetățeni. în lumea modernă, hiloții trebuiau să fie și ei educați, iar echivalentul războiului spartan este competiția industrială și tehnică dintre națiuni care este uneori produsul războiului și uneori preludiul lui. anul în care avantajul inițial al mării britanii pe piețele industriale ale lumii a început să scadă a fost anul în care, după generații de ceartă cu privire la conținutul său religios, educația elementară obligatorie și universală a fost introdusă și fiecare progres semnificativ de la legea din 1870 a avut o strânsă legătură cu experiența nu doar a rivalității economice, cât și cu a războiului în sine. legile cu privire la educația britanică din 1902, 1918 și 1944 s-au născut toate din război, și fiecare conflict internațional nou, fie în rivalitate pentru piețe sau tehnici militare, a fost semnalul pentru o nouă explozie de preocupare printre puterile rivale cu privire la nivelul și scopul sistemelor lor de educație.

ideea că educația primară ar trebui să fie gratis, obligatorie și universală este cu mult mai veche decât legislația britanică a secolului al XIX-lea. martin luther a făcut un hiloți - persoane care nu aveau niciun fel de drepturi cetățenești, cu o situație socială intermediară între omul liber și sclav, aparținând statului și putând fi împrumutați proprietarilor de pământ (Wikipedia). apel la consiliile tuturor orașelor din germania pentru ca acestea să înființeze și să mențină școlile catolice, iar educația obligatorie a fost înființată în geneva calvinistă în 1536, iar discipolul scoțian al lui calvin, john knox, a plantat atât o școală, cât și o biserică în fiecare parohie. în massachusetts-ul puritan, educația obligatorie gratuită a fost introdusă în 1647. școala comună, observa lewis mumford, „nu este, contrar opiniei publice, un produs târziu al democrației secolului al XIX-lea: a jucat un rol necesar în schema absolutisto-mecanică ... autoritatea centralizată prelua acum cu întârziere munca care fusese neglijată odată cu distrugerea libertății municipale în marea parte a europei.” altfel spus, prin distrugerea inițiativei locale, statul acționa în propriul lui interes. educația obligatorie este istoric legată nu doar de presa de tipar, de ascensiunea protestantismului și capitalismului, cât și de dezvoltarea ideii în sine de stat-națiune.

toți mării raționaliști ai secolului al XVIII-lea au reflectat asupra problemelor educației populare și doi dintre cei mai strălucitori gânditori asupra educației s-au situat pe poziții contrare cu privire la chestiunea organizării educației: rousseau pentru stat, william godwin împotriva lui. rousseau, a cărui carte emile postulează o educație complet individuală (omul este ignorat, întreaga viață a tutorelui este devotată bietului emile), a susținut, în discurs asupra economiei politice (1758), educația publică „reglementată de către guvern ..., dacă elevii sunt crescuți împreună la pieptul egalității; dacă ei sunt impregnați cu legile statului și preceptele voinței generale ... nu ne putem îndoi că ei se vor prețui unii pe alții ca frații ... pentru a deveni în timp apărători și tati ai țării ai căror copii au fost pentru atât de mult timp.”

godwin, în cercetare cu privire la justiția politică (1793), critică întreaga idee a unei educații naționale. el sintetizează argumentele pro și care sunt cele folosite de rousseau, adăugându-le întrebarea „dacă educația tineretului nostru este în întregime consemnată chibzuinței părinților sau bunăvoinței întâmplătoare a unor indivizi privați, nu va fi o consecință necesară faptul că unii vor fi educați în virtute, alții în viciu, iar alții vor fi din nou total neglijați?” răspunsul lui godwin merită să fie citat

în detaliu, deoarece vocea lui solitară de la sfârșitul secolului al XVIII-lea ne vorbește cu accentuările deschooler-ilor din ziua noastră:

prejudiciile care rezultă dintr-un sistem de educație națională sunt, în primul rând, că toate instituțiile publice includ în ele idea permanenței ... educația publică și-a extins întotdeauna energiile în sprijinul prejudecății; nu își învață elevii tăria care va aduce orice afirmație sub testul examinării, ci arta de a justifica astfel de principii care ar putea avea șansa să fi fost stabilite anterior ... chiar în neînsemnata instituție a școlilor de duminică, principalele lecții care sunt predate sunt o venerație superstițioasă pentru biserica angliei și închinarea în fața oricărui om care poartă o haină frumoasă ...

în cel de-al doilea rând, ideea de educație națională este bazată pe lipsa de atenție față de natura minții. orice face un om pentru el însuși este bine făcut; orice se angajează vecinii lui sau țara lui să facă pentru el este rău făcut ... cel care învață pentru că dorește să învețe va asculta instrucțiunile care le primește și le va reține înțeleșul. cel care predă pentru că dorește să predea își vaface meseria cu entuziasm și energie. dar din momentul în care instituția politică se angajează să desemneze fiecărui om locul său, funcțiile tuturor vor fi îndeplinite cu pasivitate și indiferență ...

în cel de-al treilea rând, proiectul unei educații naționale ar trebui să fie uniform descurajată din cauza alianței ei evidente cu guvernul național ... guvernul nu va eșua în a o folosi pentru a-și întări mâna și a-și perpetua instituțiile ... perspectiva lor ca instigator al unui sistem de educație nu va da greș în a fi similară cu părerile lor în capacitatea lor politică ...

criticii contemporani ai alianței dintre guvernul național și educația națională ar fi de acord și ar susține că este în natura autorităților publice să conducă instituții coercitive și ierarhice a căror funcție ultimă este de a perpetua inegalitatea socială și de a spăla pe creier tineretul pentru a-și accepta locul lor specific în sistemul organizat. cu o sută de ani în urmă, într-o carte numită dumnezeu și statul, michael bakunin a caracterizat oamenii ca fiind „oglanda eternă, elevul care recunoaște că este pentru întotdeauna incapabil de a-și trece examenele, de a se ridica la așteptările profesorilor lui și de a renunța la disciplina acestora.”

într-o zi, l-am întrebat pe mazzini ce măsuri s-ar lua pentru emanciparea oamenilor odată ce republica lui unitară și triumfătoare ar fi stabilită cu certitudine. „prima măsură,” a răspuns el, ar fi înființarea de școli pentru oameni.” „și ce vor fi învățați oamenii în aceste școli?” „datoriile omului - sacrificiul și devotamentul.”

bakunin a făcut aceeași comparație ca cea făcută în ziua de azi de către everett reimer și ivan illich, între profesia de învățător și o castă preoțească, și a afirmat că „condițiile asemănătoare, cauzele asemănătoare întotdeauna produc efecte asemănătoare. deci, la fel va fi în cazul profesorilor din școala modernă, divin inspirați și licențiați de către stat. ei vor deveni neapărat, unii fără să o știe, alții în deplină cunoștință de cauză, profesori ai doctrinei popularului sacrificiu față de puterea statului și pentru profitul claselor privilegiate.” trebuie atunci, s-a întrebat el, să eliminăm din societate toată instruirea și să abolim toate școlile? departe de asta, a răspuns el, dar a cerut școli din care principiul autorității va fi eliminat: „ele nu vor mai fi școli; vor fi academii populare în care nici elevii, nici profesorii nu vor fi cunoscuți, unde oamenii vor veni de bunăvoie pentru a primi, dacă au nevoie, instruire liberă, și în care, bogați în propria lor expertiză, vor preda la rândul lor multe lucruri profesorilor care le vor aduce cunoașterea ce lor le lipsește.”

această concepție cu totul diferită a școlii a fost deja imaginată de către godwin în 1797 drept un plan „în întregime calculat pentru a schimba fața educației. întregul aparat formidabil, care până acum o frecvență, este spulberat. strict vorbind, figuri precum învățătorul sau elevul nu mai rămân pe scenă. baiatul, precum bărbatul, studiază pentru că vrea asta. urmărește un plan făcut de el sau pe care, prin adoptare, l-a făcut al său.” poate că lucrul cel mai apropiat unei școli de acest fel din cadrul sistemului oficial a fost școala prestolee (o școală elementară din lancashire revoluționată după primul

război mondial de către directorul ei Edward O'Neil) unde „orarele și programele au avut un rol mic, deoarece copiii mai mari se întorc după ce se termină orele de curs și, împreună cu ei, părinții, frații și surorile mai mari.”

În ciuda discuției despre „școlile comunitare,” există o mie de motive birocratice pentru care versiunea lui O'Neil cu privire la „academia populară” a lui Bakunin nu ar putea fi pusă în practică în ziua de azi și rămâne doar o viziune a transformării din viitor a școlii. Totuși, profesorul Harry Ree a afirmat la o întâlnire a tinerilor profesori: „cred că pe parcursul vieții noastre vom vedea sfârșitul școlilor așa cum le știm. În loc, va fi un centru comunitar cu ușile deschise 12 ore pe zi, 7 zile pe săptămână, unde fiecare poate intra și ieși din bibliotecă, atelier, centrul sportiv, magazinul cu autoservire și bar. Peste 100 de ani, legile pentru învățământul obligatoriu pentru copii vor dispărea poate în același fel ca și legile obligatorii pentru participarea la slujbe bisericesti.”

În ziua de azi, pe măsură ce bugetele pentru educație atât a națiunilor bogate, cât și a celor sărace devin din ce în ce mai gigantice, am adăuga o critică suplimentară cu privire la rolul statului ca și educator în întreaga lume: afrontul adus ideii de justiție socială. Un efort imens al reformatorilor bine intenționați s-a transformat în încercarea de a manipula sistemul de educație pentru a oferi egalitatea de șanse, dar acest lucru a rezultat doar într-un început egal teoretic și iluzoriu într-o competiție, început care a devenit din ce în ce mai inegal. Cu cât sunt mai mari sumele de bani care sunt vărsate în industriile educației din lume, cu atât mai mic este beneficiul pentru oamenii din partea de jos a ierarhiei educaționale, ocupaționale și sociale. Sistemul educației universale se dovedește a fi doar un alt mod în care cei săraci îi subsidiază pe cei bogați. De exemplu, Everett Reimer, remarcând că școlile sunt o formă de taxare aproape perfect regresivă, observă că în cazul copiilor unei zecimi din cea mai săracă populație din statele unite costă, din punct de vedere al educației, 2.500\$ pentru fiecare pe parcursul întregii vieți, pe când copiii unei zecimi dintre cei mai bogați costă în jur de 35.000\$. Presupunând că o treime din această sumă este cheltuială privată, zecimea cea mai bogată primește de zece ori mai mulți bani din fondurile publice pentru educație decât zecimea cea mai săracă. În raportul său cenzurat pentru UNESCO din 1970, Michael Huberman a ajuns la aceeași concluzie cu privire la majoritatea țărilor din lume. În Marea Britanie, ignorând în totalitate problema universității, cheltuiim de două ori mai mult pe școlarizarea gimnazială a unui elev din clasa a șasea de la școala de gramatică decât pe un elev din clasa a șasea de la școala vocațională, în timp ce, dacă includem cheltuiala universității, cheltuiim la fel de mult pe un student într-un an ca și în cazul unui elev obișnuit pe parcursul întregii sale vieți. „În timp ce cei din cel mai de sus grup social beneficiază de șaptesprezece ori mai mult din cheltuiala cu universitățile decât cel mai de jos grup, aceștia contribuie doar de cinci ori mai mult la venituri.” Putem astfel concluziona că o funcție semnificativă a statului în sistemele de educație din lume este de a perpetua inegalitatea socială și economică.

Puteți vedea de ce educatorul anarhist contemporan Paul Goodman sugerează că ar fi mai simplu, mai ieftin și mai corect ca sistemul să fie dezmembrat și fiecărui copil să îi fie dată partea sa din banii pentru educație. Programul lui Goodman este devastator de simplă. Pentru copilul mai mic să fie oferit un mediu protector și hrănitor, prin descentralizarea școlii în unități mici de douăzeci până la cincizeci de elevi în case disponibile, iar prezența să nu fie obligatorie. Școala să fie pusă în legătură cu fermele marginale din punct de vedere economic unde copiii din oraș să poată merge timp de câteva luni pe an. Pentru copiii mai mari:

Probabil că un model și mai bun ar fi pedagogul atenian care merge prin oraș cu sarcinile sale; dar pentru asta trebuie ca străzile și spațiile de muncă ale orașului să fie făcute mai sigure și mai disponibile decât este probabil. (Premisa planificării orașului este ca și copiii să fie capabili să folosească orașul, deoarece niciun oraș nu este controlabil dacă nu crește cetățeni care simt că este al lor). Scopul pedagogiei elementare este unul foarte modest: este pentru ca un copil mic să poată singur să scormonească într-un mod interesant în orice lucru se întâmplă și să poată, prin observație, întrebări și imitare practică, să obțină ceva din asta potrivit propriilor dorințe. În societatea noastră, acest lucru se întâmplă destul de bine acasă, la vârsta de patru ani, dar după aceea devine înfricoșător de dificil. El crede că educația tehnică este cel mai bine însușită prin munca în sine, deoarece, „cu condiția ca cei tineri să aibă

opțiuni și să se poată organiza și critica, educația prin muncă este cea mai rapidă cale spre organizarea muncitorilor.” educația universitară „este pentru adulții care știu deja ceva.”

goodman și-a promovat ideile despre educația ocazională în aproape întreaga sa viață de scriitor, dar doar de curând au început oamenii să le ia în serios. ce a schimbat atmosfera a fost experiența revoltei studenților și criza din educație din orașele americane — cu cheltuieli din ce în ce mai mari și care oferă din ce în ce mai puțină educație efectivă și impactul gânditorilor preocupați de educație din lumea a treia precum ivan illich și paolo freire care au arătat cât de total nepotrivite nevoilor sociale reale sunt structurile standard ale școlii și universității. pretutindeni se fac experimente de desprindere de cămașa de forță a definiții date de illich școlii ca fiind un proces specific vârstei și asociat profesorului care necesită prezența permanentă la o programă școlară obligatorie. ce împiedică astfel de experimente este exact existența sistemului oficial care inhibă opțiunile cetățenilor care sunt obligați să îl finanțeze, astfel încât alternativele sunt dependente de venitul marginal al potențialilor utilizatori. când scotland road free school din liverpool a cerut autorităților din educație un modest ajutor sub forma unui echipament, un membru al comitetului pentru educație a declarat că „ni se cere să slăbim structura a ceea ce se presupune că noi înșine susținem ... ne putem trezi că niciun copil nu va vrea să meargă la școlile noastre.”

abordarea anarhistă cu privire la educație se întemeiază nu pe un dispreț față de învățare, ci pe un respect față de cel care învață. danilo dolei mi-a spus cum a întâlnit „bandiți” în sicilia al căror singur contact cu „educația” a fost să învețe să citească în închisoare de la un coleg deținut anarhist. arturo barea își aducea aminte din copilăria sa în madrid de doi pedagogi anarhiști loviți de sărăcie. unul dintre ei, profesorul cent, trăia într-o colibă făcută din canistre de benzină în cartierul las injurias. o hoardă de elevi zdrențăroși se ghemuiau în jurul lui în aer liber pentru a învăța abc-ul pentru zece centime pe lună. celălalt, sfântul cu barbă, obișnuia să își țină orele în plaza mayor în schimbul colecției de chiștoace a elevilor săi. profesorul cent a fost trimis la închisoare drept anarhist și a murit acolo. sfântul cu barbă a fost avertizat să plece din colțul său și a dispărut. dar a apărut din nou în cele din urmă și a continuat să împrumute în secret cărți zdrențuite elevilor săi, din dragoste pentru citit.

cea mai devastatoare critică pe care o putem aduce sistemului organizat este că efectele sale sunt profund antieducaționale. în marea britanie, la vârsta de cinci ani, majoritatea copiilor abia așteaptă să meargă la școală. la cincisprezece ani, majoritatea abia așteaptă să scape. în ziua în care scriu, cel mai vândut ziar al nostru își dedică prima pagina fotografiei unui chiulanguiu de treisprezece ani cu comentariul său, „partea mai rea este că am crezut că mai am doar doi ani de tras, apoi au ridicat vârsta de 7 plecare la șaisprezece. atunci m-am gândit, dă-o naibii.” cea mai probabilă pârghie pentru schimbare în sistemul organizat va veni nu din critică sau exemplul din afară, ci prin presiune de dedesubt. întotdeauna a existat un număr de elevi care participă fără voia lor, care detestă autoritatea școlii și regulile ei arbitrare și care pun puțin preț pe procesele de educație, deoarece propria lor experiență le spune că este o cursă cu obstacole în care ei sunt deseori cei care pierd și că ar fi fraieri dacă ar intra în competiție. asta este ce i-a învățat școala, și atunci când această armată de învinși, nemaifiind intimidată de amenințări, nemaifiind receptivă la manipulare, nemaifiind intimidată prin violență fizică într-un consimțământ ursuz, va crește suficient de mult pentru a împiedica școala să funcționeze chiar și cu o aparență de relevanță sau eficiență, revoluția din educație va începe.

la partea opusă a spectrului educațional, universitatea, procesul de reînnoire prin secesiune are vechi precedente istorice. oxford a fost fondat de către studenți englezi secesioniști din paris, cambridge de către intelectuali care au fugit de la oxford, londra de către disidenți care nu puteau accepta calificările religioase cerute de oxford și cambridge. dar cel mai perfect model anarhist pentru o universitate vine din spania. către sfârșitul secolului trecut, guvernul spaniol, dominat atunci, ca și acum, de biserica catolică, a demis câțiva profesori universitari de frunte. câțiva dintre ei au fondat o școală „liberă” de studii superioare, institutul liber pentru învățare și în jurul acestuia s-a format așa-numita „generație a anului 1898”, un mic grup de intelectuali care, în paralel cu dezvoltarea mișcărilor clasei muncitoare din acele timpuri, a căutat să diagnosticheze inerția sufocantă, ipocrizia și corupția vieții din spania: criticul de artă și profesorul manuel cossio, filozofii unamuno și ortega y gasset, economistul joaquin

costa, poetul antonio machado și romancierul pio baroja. institutul a avut un și mai remarcabil urmaș, residencia de estudiantes, sau colegiul rezidențial pentru studenți, fondat de alberto jimenez în 1910. gerald brenan ne oferă o fascinantă imagine a colegiului residencia:

aici, de-a lungul mai multor ani, unamuno, cossio și ortega au predat, plimbându-se prin grădină sau stând la umbra copacilor în felul filozofilor antici: aici, juan ramon jimenez și-a scris și și-a recitat poeziile, și tot aici o generație ulterioară de poeți, printre care și garcia lorca și alberti, și-a învățat meseria sub influența școlii de muzică și cântece populare pe care a organizat-o eduardo martinez tomer. cred că niciodată din evul mediu timpuriu un institut de educație nu a produs astfel de efecte uimitoare asupra unei națiuni, deoarece cultura spaniolă a fost ridicată brusc, în mare măsură prin mijloacele institutului și colegiului residencia, la un nivel pe care nu l-a cunoscut timp de trei sute de ani.

lorca, dali și bunuel au fost studenți la residencia; o comunitate adevărată de intelectuali care aveau o funcție autentică în comunitatea pe care o serveau. singurele analogii la care mă pot gândi sunt black mountain college din statele unite și atelierul anual de istorie care ținea două zile de la ruskin college din oxford (în mod semnificativ, nu era parte din universitate), unde o mie de studenți și profesori se strângeau să prezinte și să discute cercetare originală într-o atmosferă precum cea a unui festival de pop. este un festival al educației, departe de lumea vicecancelarilor și comitetelor academice care conduc o școală finală pentru plictisiții aspiranți la slujbe privilegiate din meritocrație.

în revolta studențească la nivel mondial de la sfârșitul anilor '60, de la o universitate la alta, a venit comentariul că perioada de autoguvernare revoluționară a fost singura experiență educațională autentică pe care au întâlnit-o studenții. „a învățat mai mult în acele șase săptămâni decât în patru ani de cursuri,” (dwight macdonald referindu-se la un student de la columbia); „cu toții sunt oameni mai bogați datorită experienței și toți au îmbunătățit comunitatea prin ea,” (student de la Ise); „ultimele zece zile au fost cele mai satisfăcătoare din întreaga mea carieră universitară,” (peter townsend de la universitatea essex); „această generație de studenți de la hull a avut șansa de a participa la evenimente care pot foarte bine fi cea mai valoroasă parte a vieților lor universitare,” (david rubinstein referitor la hull). la colegiul de artă homsey, un lector a spus că „este cel mai bun lucru educațional pe care l-am cunoscut vreodată,” și altcineva l-a numit „o creștere bruscă a creativității cum nu s-a mai pomenit în analele educației superioare.”

ce ironie delicioasă, dar previzibilă, că educația reală, autoeducația, ar trebui să vină doar prin blocarea sau ignorarea ierarhiei academice costisitoare. revolta studenților a fost un microcosmos al anarhiei, al activității spontane și autodeterminate, înlocuind structura de putere cu o rețea de grupuri și persoane autonome. ce au trăit studenții a fost un sentiment al eliberării care vine atunci când ieși propriile decizii și îți asumi propriile responsabilități. este o experiență pe care trebuie să o ducem mult dincolo de lumea privilegiată a educației superioare, în fabrică, în cartier, în viețile zilnice ale oamenilor de pretutindeni.

Biblioteca Anarhistă

Colin Ward
Fără școli

anarhiva.com (traducere de autotext)

ro.theanarchistlibrary.org